

**EKONOMI ZAILTASUNEN EZAUGARRI ETA
BILAKAERA NAFARROAN**

0. SARRERA

Ekonomiaren oraingo egoerak atzean utzi ditu gehikuntzak eta, 2009ko lehenengo hiruhilekoan, zifra negatiboak agertzen ditu hazkundeari dagokionez. Egoera honen sorburua ez dira langileriaren gehiegikeriak (soldatak, gizarte-babesa,...), baina, zalantzarik gabe, bera ari da ondorioak jasaten. Aldi baterako lan-kontratuak ez berritzearen ondorioz, enpleguaren zati handi bat suntsitzen ari da, isil-isilean. Horrez gain, enpresak aitzakiatzat erabiltzen ari dira krisia, langileei txantajea egiteko, eta egoera honetatik ahalik eta etekinik mardulena ateratzeko. Eta gobernuek, gainera, kapitalaren interesen alde dihardute. Beraz, gauzak ondo joan diren bitartean, elite ekonomikoen onura bilatu da, eta txarrera egin dutenean, langileriak nozitzen ditu ondorioak.

Halaber, bereziki zaurigarriak diren gizarteko kolektiboek ere pairatu beharko dituzte krisiaren ondorioak: emakumeek, urritasunak dituzten pertsonak, etorkinek edo behartsuek, esaterako. Aurreko urteetan bizi izan dugun oparotasun ekonomikoak iraun bitartean gizarte-arazoak gainditu ez badira, ezer gutxi espero daiteke oraingo abagunean.

Dokumentu honetan Nafarroako Gobernuak 2 urterik behin argitaratzen duen Nafarroako Bizi Baldintzei buruzko Inkesta aztertuko dugu, eta bertan Nafarroako familien egoera ekonomikoari buruz agertzen diren hainbat datu esanguratsuri erreparatuko diegu. Era horretan, hilabete amaierara iristeko zailtasuna, diru-sarreren maila, horrek guztiak osasun-egoeran duen eragina, eta beste zenbait xehetasun garrantzitsu jorratuko ditugu.

Gai horien inguruko azken informazioa 2007ko ekitaldikoa da, baina azterketak hilabete amaierara heltzeko zailtasunak 2003tik 2007ra bitartean izan duen bilakaeraren berri izateko aukera ematen digunez, ekonomia hazkunde betean ibili den urteetan aldagai horiekin zer gertatu den jakin ahal izango dugu.

1. EMAITZEN AZTERKETA

Etxeak **aldagai ekonomikoen** arabera **aztertzean**, honako emaitza hauek ikus ditzakegu, 2007ko urtealdiari buruz:

- Nafarroako etheen %26,9ren diru-sarrerak maila baxukoak edo ertain-baxukoak ziren; %58,7renak, maila ertainekoak, eta etheen %14,4tan baino ez zeuden bizi-maila ertain-altua edo altua ziurtatzeko moduko diru-sarrerak.
- Etheen %7,2 zailtasun handiz heltzen zen hilabete amaierara, eta %32,4, nolabaiteko zailtasunez; hau da, etheen %39,6 iristen zen estutasunez hilabete bukaerara. Etheen %60,4 heldu zen hilabete amaierara arazorik gabe.
- Etheen %90,3k diru-sarrera egonkorrak zituen, eta %9,7k, aitzitik, ez.
- Etheen %16,1en egoera hobetu egin zen aurreko urtekoarekiko; %63,9renak berdin jarraitu zuen, eta %20renak okerrera egin zuen.
- Etheen %35,3k dirua aurreztu ahal izan zuen aurreko 3 hilabeteetan; %64,7k, aldiz, ezin izan zuen ezer aurreztu, edo oso gutxi aurreztea izan zuen.

ETXEEN SAILKAPENA, ALDAGAI EKONOMIKOAK
KONTUAN HARTUTA. NAFARROA, 2007

Diru-sarreraren maila	Baxua eta ertain-baxua	26,9
	Ertaina	58,7
	Ertain-altua eta altua	14,4
Hilabete amaierara heltzeko...	Zailtasun handia	7,2
	Nolabaiteko zailtasuna	32,4
	Zailtasunik ez	60,4
Diru-sarrera egonkorrak	Bai	90,3
	Ez	9,7
Oraingo egoera, aurreko urtekoarekin alderatuta	Hobetu egin da	16,1
	Berdin jarraitzen du	63,9
	Okerrera egin du	20
Azken 3 hilabeteetan, aurreztu ahal izan du	Bai	35,3
	Ez, edo oso gutxi	64,7

*Iturria: Nafarroako Biztanleriaren Bizi Baldintzei buruzko 2007ko Inkesta
Egoera Ekonomikoa*

Bestalde, ondoko taulak erakusten duenez, **etxeen osaerak eta diru-sarreraren mailak** badute **zerikusia** euren artean; izan ere:

- Zainketak behar dituen pertsonaren bat duten etheen kasuan, oro har begiratuta baino 14,7 puntu handiagoa da maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituzten etheen portzentajea (%41,6).
- Pertsona nagusiren bat duten etheen kasuan ere, guztizkoa baino handiagoa da diru-sarrera txikiak edo ertain-txikiak dituzten etheen portzentajea (65 urtetik gorako nagusien kasuan %37,6, eta 70 urtetik gorakoak direnekoetan %39,1).

**DIRU-SARREREN MAILAREN ARABERA SAILKATURIKO ETXEAK,
BEREN EGITURA KONTUAN HARTUTA.**

		Maila baxua eta ertain- baxua	Maila ertaina	Maila altua eta ertain- altua
GUZTIZKOA		26,9	58,7	14,4
Zainketak behar dituzten pertsonak daude	Bai	41,6	50	8,4
	Ez	25,6	59,4	15
65 urte edo gehiagoko pertsonak daude	Bai	37,6	53,1	9,3
	Ez	20,9	61,8	17,3
70 urte edo gehiagoko pertsonak daude	Bai	39,1	52,8	8,1
	Ez	22,2	60,9	39,1

*Iturria: Nafarroako Biztanleriaren Bizi Baldintzei buruzko 2007ko Inkesta
Egoera Ekonomikoa*

Generoak eta familiaburuaren jarduerak ere badute eragina bai diru-sarrerren mailan, bai hilabete amaierara heltzeko estutasun-mailan. Hona hemen:

- Diru-sarrerei dagokienez:

- Maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituzten etxeen portzentajea guztizkoa baino 9,6 puntu handiagoa da etxeko burua emakumezkoa den kasuetan (%36,5).
- Familiaburua erretiratua, jubilatua edo pentsioduna deneko etxeen %35,1ek izan zituen maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak (8,2 puntu, guztizkoaren gainetik). Etxeko zereginetan diharduten familiaburuak dituzten etxeetan ere, oro har begiratuta baino okerragoa da egoera: haietako %55,4k ditu maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak. Familiaburua langabezian duten etxeen egoera are makalagoa da oraindik, haietako %74,4 baitira maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituztenak.

- Hilabete amaierara heltzeko zailtasunari buruz:

- Hilabete amaierara zailtasunez heltzen diren etxeen portzentajea 6,8 puntu handiagoa da familiaburua emakumezkoa den kasuetan (%46,4).
- Hilabetea zailtasunez amaitzen duten etxeen portzentajea 11,7 puntu handiagoa da, familiaburuak etxeko zereginetan diharduen kasuetan (%51,3). Eta egoera are txarragoa da familiaburua langabezian duten etxeen kasuan, non hilabetea amaitzeko zailtasun-probabilitatea %81,4koa den, alegia, guztizkoa baino 41,8 puntu handiagoa.

ETXEEN DIRU-SARREREN MAILA ETA HILABETE AMAIERARA IRISTEKO ZAILTASUN-MAILA, FAMILIABURUAREN BEREZITASUNAK KONTUAN HARTUTA. NAFARROA, 2007

	DIRU-SARREREN MAILA			HILABETE AMAIERARA HELTZEKO...		
	Baxua eta ertain-baxua	Ertaina	Ertain-altua eta altua	Zailtasun handia	Nolabaiteko zailtasuna	Zailtasunik ez
GUZTIZKOA	26,9	58,7	14,4	7,2	32,4	60,4
Gizonezkoa	23,6	61,3	15,1	6	31,4	62,6
Emakumezkoa	36,5	51	12,5	10,9	35,5	53,6
Lanean	19,1	62,8	18,1	4,9	33	62,1
Langabezian	74,4	18,8	6,8	39,3	42,1	18,6
Erretiratua, jubilatua, pentsioduna	35,1	55,7	9,2	8,2	30	61,8
Etxeko zereginak	55,4	42	2,6	17	34,3	48,7

*Iturria: Nafarroako Biztanleriaren Bizi Baldintzei buruzko 2007ko Inkesta.
Egoera Ekonomikoa*

Hurrengo taulak erakusten duenez, **diru-sarrerren mailak badu eragina osasun-egoeran**, izan ere:

- Maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituzten pertsonen artean, osasun-egoera txarra edo hala-moduzkoa dutela dioten portzentajea (%46,7) 22,2 puntu handiagoa da, maila ertaineko diru-sarrerak dituzten kasuan (%24,5) baino.
- Aldea nabarmenki handiagoa da –30 puntukoa, hain zuzen– maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituzten pertsonen erantzunak maila altuko edo ertain-altuko diru-sarrerak dituzten pertsonenekin erkatuz gero (hurrenez hurren, %46,7k eta %16,7k diote osasun-egoera txarra edo hala-moduzkoa dutela).

PERTSONEN OSASUN EGOERA, ETXEAN AZKEN 12 HILABETEETAN IZANDAKO DIRU-SARREREN MAILA KONTUAN HARTUTA. NAFARROA, 2007

	Diru-sarrerren maila		
	Baxua, ertain-baxua	Ertaina	Ertain-altua, altua
Ona	53,3	75,5	83,3
Hala moduzkoa	30,2	18,8	12,5
Txarra	16,5	5,7	4,2

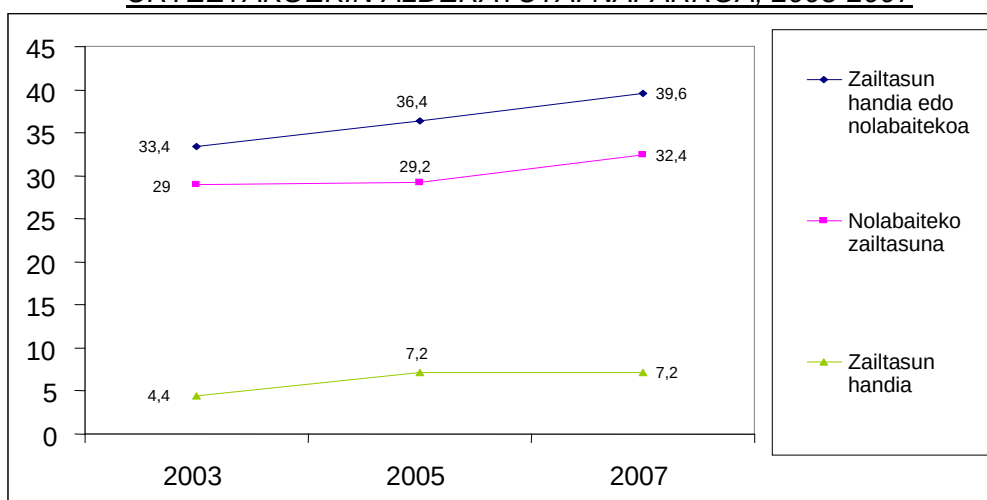
*Iturria: Nafarroako Biztanleriaren Bizi Baldintzei buruzko 2007ko Inkesta.
Egoera Ekonomikoa*

2. ZAILTASUNEN BILAKAERA

Ondorengo grafikoan, **hilabete amaierara zailtasunez** heltzen diren etheen portzentajeak 2003-2007 aldian izan duen **bilakaera** ikus dezakegu.

- Hilabete amaierara zailtasun handiz heltzen ziren etheen portzentajeak 2,8 puntuko gehikuntza izan zuen 2003tik 2005era bitartean, urte horretan etheen %7,2 hartzeraino. Portzentaje horrek konstante jarraitu zuen 2007an.
- Hilabete amaierara heltzeko nolabaiteko zailtasuna zuten etheen portzentajea 2003ko %29tik %29,2ra heldu zen 2005ean, eta %32,4ra, 2007an.
- Horrela, hilabete amaierara heltzeko zailtasuna duten etheen portzentajea ere etengabe hazi da, 2003ko %33,4tik 2005eko %36,4ra, eta hortik 2007ko %39,6ra, hain zuzen ere.

ETXEEN DIRU-SARREREN MAILAREN ARABERAKO SAILKAPENA, AURREKO URTEETAKOEKIN ALDERATUTA. NAFARROA, 2003-2007

*Iturria: Nafarroako Biztanleriaren Bizi Baldintzei buruzko 2007ko Inkesta.
Egoera Ekonomikoa*

3. ONDORIOZTAPENAK

2007an, Nafarroako etheen egoera ekonomikoa kezkagarria zen, batez ere, aldi horretako hazkunde ekonomikoa eta enplegu-sorrera handiak kontuan hartuz gero; zehazki:

- Etxeen laurdenek baino gehiagok maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak zituzten.
- Hamar etxetik lauk arazoak zituen hilabete amaierara heltzeko.
- Hamar etxetik batean ez zegoen diru-sarrera egonkorrik.
- Hamar etxetik bitako egoerak egin zuen okerrera, aurreko urtekoarekin alderaturik.
- Aurreko 3 hilabeteetan, hamar etxetik hiruk bakarrik ahal izan zuten aurreztu.

Gainera, ikuspegia are latzagoa da zainketak behar dituzten pertsonak eta pertsona nagusiak bizi direneko etxeetan. Era berean, diru-sarreraren maila eta hilabete amaierara heltzeko zailtasuna ere okerragoak dira, familiaburua emakumezkoa, langabea, erretiratua, jubilatua, pentsioduna edo etxeko zereginetan diharduen norbait den kasuetan.

Hori dena gutxi bailitzan, osasun-egoera txarra edo hala-moduzkoa duten pertsonen portzentajea ere oro har baino handiagoa da maila baxuko edo ertain-baxuko diru-sarrerak dituzten etheen sailean. Oraingo krisialdi ekonomikoak, dudarik gabe, okertu egingo du etxeetako egoera, eta pobreziaren eta gizarte-bazterketaren hazkundera ere ekarriko du, Nafarroako Gobernuak pobreziaren kontra abiarazitako politikaren eraginkortasunik eza oraindik argiago agertarazteko.